

issing niet
u roe-
k van
ken, maar
Heiligen
at de roe-
olbrengen,
ag, dat al
n bepaal-
omstandig-
heeft, in
at, die ge-
elken male
hrit thans
in dat be-
oor nu ge-

gaat dit

onderge-
stie. Die
st, en hij
Geest op
zelf, ook
terk in de

Noach, en
geschreven
he Schrift,
ische en
n Heiligen

zo.
ven thans
ords, dien

alzo ge-
heid heeft
karakter.
Woord af-
op eigen
de recht-
eken, zoe-
de ordi-

vel recht-
stest-inver-
r karakter,
en niet in
prikkelende
ene leven

standelijke
he Heilige
niet meer,
hten.
lige Geest
sinds zich
n aan dat

geen gees-
de Heilige
verborgene
akt, maar
hte anders

ook door

te kunnen
en doen.
sift geko-
odat nu,
at Woord
t worden

ade de ge-
n, en heeft
dat ze op
was.
a ook die
die haar
en, en er
die nieuw
n nooden

verkiezing
geelooive
oet staan
ook voor
is, en in
les levens,

urlijk van
ar altoos
os, zou hij
at woord
gemeente
Geest be-

ook voor
eel.
kan geen
s volgen.
zijn twee.

de C. is
ik van t
Ds. de
van pro-
ormeerde
nige doe-
telijk is.
ancliding

aan? Een
arlooode
an gees-

te boven
van zijn
het hart
en reeds
n tegen
om door
dringen,

kenden
erder bij
waarin

hij eerst in den breede verhaalt, wat strijd hij langen tijd had over den ongesteekten toestand van zijn kerk, en over de juiste wijze, waarop dat kwaad kon gestuit worden, tot hij ten leste tot *de resolutie* kwam, gelijk hij het noemt, om de Sacramenten voortaan heilig te houden, o. a. door geen kinderen meer te doopen of de naaste ouders moesten naar zijn persoonlijk oordeel, in geestelijken zin geloovigen zijn.

En dan gaat hij aldus voort:

Kort op het neemen van deze resolutie, om geen naast ongeloofige Ouders Kinderen te doopen, en niemant tot het Avondmaal toe te laten, dan die de vereyde vruchten van 't Geeloois en bekeeringe, in leer en leven betoonde, zoo werd my een Kind in myn Huys gepresenteerd: verstaande dat het was buiten echt geboren, ende in 't leven van de Ouders niets Christelyke werd vermoet, zoo stelde ik de Doop van dat Kind uit, tot op het gesprake met den Kerkenraad, die welken niet compleet zynde, verzochten tydt van ryper bedenkingen, ondertusschen noch een Kind gepresenteerd zynde, van echte luyden gegeneert, zoo is dat de Kerkenraad, verstaande dat het Classis wezen zoude, goud vond om de Classis te verzoeken, advies en bericht omtrent den Doop van zulke Kinderen; dewelke simpelzyt zonder geven van redenen, oordeelende dat dat eerste Kind moest gedoopt worden, zoo en stelde ik dat tweede niet voor, als genoegezaam onder dat eerste oordeel begrepen: En alzo my maar last hebben om de Classis oordeel te hooren, zonder dispuyt met haar te maaken, zoo is 't, dat wy 't oordeel en goedvinden des Classis zeide te zullen rapporteeren aan den Kerkenraad, gelijk ook geschiedde. De Kerkenraad bleef bedut wat te doen; zy verklaarde dat de zaak niet quaam naar goed was, doch waren beducht voor ongemak: eyndelyk scheide myt die Vergaderinge op deze wyze, dat ik soude voortgaan te doen, gelijk ik had begonnen, en zy haare godachten met meerder over deze zaak te laten gaan, om dan daar na te zien, wat resolutie dat men neemen zoude. Ondertusschen begond wat meerder misnoegen onder de luyden te ontstaan, de Kerkenraad wat swaarhoofdiger gemaakt, veel bekommerde geruchten van my gestrooid &c. Zoo dat de Kerkenraad na de weygering van 't derde Kind, te raade wiert de gantsche zaak te zullen brengen op de Classis; zeggende dat haar E. niet bequaam waren om van zoo een gewichtig stuk te oordeelen: datse zeer gaarne wyzer wilde hooren spreken, datse niet en konde zeggen dat myn zaak en onguerk quaam was, maar verklaarde die goet te wezen, indien dat het maar de Classis toestont; en niet alleen hier, maar ook in alle Kerken onder het ressort van Schieland behoorende, wierd geintroduceert; dat zy de zaak niet wilde brengen in de Classis om over my te klagen, en ordre tegen my te verzoeken, maar te zien of haar E. de zaak voor goet mocht aanzien, en alzo door gemeyn autoriteit bevestigd worden &c.

De zaak op de Classis gebracht zynde, zoo zyn daar veel discouren, maar meest in myn absente, buiten staande, over en weder verwisselt, verscheide Vergaderingen daar over gehouden, zonder dat de Kerkenraad noch absoluutlyk had verklaart; maar in de laatste Classis heeft het haar E. op 't verzoek des Classis, gelieven haar zelve te verklaren, zeggende, dat zy oordeelde dat ik ontslootendelyk deed, en vorige vroom Predicanten tot Belyslyf alfronteerde, niet haer werk niet voor genoegezamt op te neemen; datse begeerde dat er ordre tegen my mocht beraamt werden: Daar nochtans de Kerkenraad te vooren verklaart had in haare vergaderingen, (gelijk te vooren verhaalt is) dat zy tegen de zaak niet hadden, datse goet was, &c. waar op de Classis van Schieland deese resolutie genomen heeft, en ons ook aangezeyt datse twee Gedeputeerden had gestelt, om inspectie van zaken te neemen, en ook den Doop te bedienen, indien der Kinderen werden gepresenteert, en ordre op het Avondmaal te stellen. Hier tegen heb ik rondelyk verklaart, dat ik niet geen conscientie, die uitwerkinge van die resolutie zoude konnen dullen, en zoo lange als ik Predikant was van die plaats my noodzakelyk daar tegen moest kantten: als waar door de karakter van myn ampt my ontnoomen wierd, dat by aldien dat de Classis (hebbende in 't begin van de Vergaderinge haar gebeden om Christi wil, my doch niet te willen beletten in dat goede werk, tot bedravinge van veel goede herten, wel begeert zynde om onder zoo een dienst te leven) niet die uitwerkinge van die resolutie voortging, veel meer onrust uit te verwachten stond; doch de Classis bleef by haar resolutie.

Alzo nu zeker bleek, dat de Classis door de gestelde Gedeputeerden, haar resolutie zoude in 't werk stellen, zoo hebbe ik met veel beklemmerde myn gedachten over de zaak laten gaan, om uit te zien wat my in deze engte te doen stond: God almachtig ontnoedelyk biddende om my eenen goeden weg, tot de meeste eere van zyn naam, door de eenvoudige quyttinge van myn plicht, te wyzen, met verschyden hervattingen van myne hertgrondige zuchtinge, zoo is 't, dat ik in goeder conscientie te raaden ben geworden, een publyke betuyginge voor de Gemeente van 't gepasseerde te doen, en alzo myt eenen te verklaren, dat ik my gantschelyk niet aan zoo een resolutie onderworpen hadde, noch onderwerpen konde, noch dessels executie met stilswygen aanzien, want

1. De Classis van Schieland heeft deselve gelieve te neemen, zonder myne redenen te hebben opgelost, zonder haare tegenredenen daar tegen gestelt te hebben, ja van 't Avondmaal noch niet een reestel gewisselt zynde, zoo is maar alleen over den Doop gesproken, en dat maar een kleynen tydt over Act. 2, verse 38, 39, zonder eenige andere redenen meer aan te raaken, werdende dat discouren afgesneden, door de presentatie van een Lid van die Vergaderinge, om schriftelyk daar over met my te handelen, dat ik heb aangenomen.

2. Dat deselve was strydende tegen Gods Woord, gelijk ik bereyt ben by monde en geschriften te toonen, dat het noodig is; en ook fundament van bewys genoeg aan de Classis alreede gegeven hadde.

3. Dat dit maar was een feytelyke ontneming van myn ampt niet alleen de publyke Prediking, maar ook de macht der seutelen behelvende: willende voor de werelt schynen, datse myn laten Predikant als te voren, daar zy nochtans niet alleen my het recht geestelyk gebruik en wel appliceeren van de Sacramenten verhindeerde, maar zelve tegen myn betuyginge, en zoo wel onderwezene conscientie uit Gods Woord, de Sacramenten qualyk quamen te appliceeren. Geyn vonds over my te vellen, en ontneming my te ontnemen, dat wy als Predikant bekent, om voor de werelt de goede luyden te schynen, is geen zaak van behoortlyke billikheit.

4. 't Is niet anders als een ontheuylinge van Gods Verbod, door zoo onbezonnen gebruik van de Sacramenten, doopende daar gansch geen fundament is: en willende Avondmaal houden met die, die zy niet kennen, daar van ik zeggen kan door geestelyke onderzindinge, datse in ondankbaar leeven voortgaan, gansch niet leerende, noch haar Saligmaaker kennen, noch de waarheit beleven, zynde genoeg datse burgerlyke menschen zyn, en door Doop en Avondmaal en herteloois te Kerk te gaen voor Christenen gehouden te worden, het getuigenis van den Kerkenraad en kan de Classis daer in niet verschoonen; vermits ik verzekert ben, dat deselve geen experientie van de geestelijken staet der gemeente heeft; ja ik verrouw haer conscientie zoo veel toe, dat haar wel afgevraagd zynde, of zy ook onderzoekingen van Ledemaaten ooit gedaan hebben, en alzo niet onderzindinge van het geestelyke leeven der Ledemaaten konnen spreken, datse zullen zeggen van neen. Is 't dan niet onbedenkelyk, dat men die kloekmoedige stoutheid durft neemen, om tegens de betuyginge van den ordinaris Leeraar, van welkers dienst zy de minste ongetrouwicheit niet weeten, de Sacramenten te bedienen? Is 't dan zoo lichte zaak zich met de zonde van de ontheuylinge van de teekenen des verbonds te bezoeien? Immers na uw eigen oordeel moet gy u ten minsten in 't perykel van die zonden steeken? want men oordeelt een groot verval in de zeden te zyn; dat de minste waare Christenen zyn; dat de meeninge, de werelt gelijckvormig is; dat de tucht der Kerken niet wel gebruikt werd, &c. zal men dan zoo onbeschoort in de Gemeente, eens anders opzicht byzondert toe vertrouwt, tot het bedienen van de Sacramenten toetreden; meint men dat het werk Gods zoo wel hier niet vervallen is als op een ander? ik betuige op heden, dat er groot verval is, dat ik 'er onwylbare experientie van hebbe, och dat Godt zulke zondelykeden dan wilde verhoeden?

5. Dat dit maar de handen der onvroemen styld, de verharde en onzinnige verharde; de vroom bedroeft, de swakke een angstoot legt, en de Satan een groot avantage geeft, om zyn ryck onder zoo een gemengt Volk staande te houden, ja meer voort te zetten; wat tegen ik als publyk wachtter op den toren sta, om de Schaapen te waarschoonen, en de zondaren tegen alle verderf te bewaaren, om den Duivel uit zyn troon te heffen.

6. Om dat daar door my ontnoomen werd de macht waar door het Ryck van Christus geestelyk opgericht kan worden, door geestelyk onderscheidinge en ook afscheidinge van Godt-vreemde en wereltse, ydele te maaken, wat hequaamlyk heet een Predikant om de Gemeente onder Gods gunst te brengen in zoo een staat, als de primitive Kerk, zoo wanneer iemand uit naam van de Classis alles al doen na den ouden trant, (gelijk dit het woort van de Classis is) tegen de goede en vaste onderzindinge van den ordinaris Predikant? want het Prediken konnen zomyds de wereltse wel verdraagen, als het maar niet tot de daadt en komt, en hoe al by de onreine afscheiden, als een ander het gebruik van de scheidinge sleutel, voor een tydt hem ontnoemt: De Heere doet ons dit verstaan!

Derhalven verklaar ik part noch deel te hebben aan die zonden; dat ik ook de minste gemeenschap niet hebben aan deselve, maar byzonderlyk moet dit de Kerkenraad en Classis wel op haar hert leggen: wel toezien wat datse doet, voorzeker daar van al moeten reekenschap gegeeven werde voor Gods throne, ik hebbe en in Kerkenraad en in Classis, myn devoir gedaan, dat zulk een resolutie niet zoude genomen werden, echter het is daer toe gebracht; de Heere, wensch ik, reekene haar de zonden niet toe; maar wil deselve uitgedelgt zynde, haer tot beter bevinge van den staat van Gods volk over zeten. Ik spreek dit niet uit passien, noch uit vooroordeel, Godt is myn getuigen, hoe meent ernstig Gebed ik daar over uit gestort hebbe, en dat ik niet anders spreek als uit een hert dat teer is ontrent Gods eer, Gods volk, waar voor ik gaarne myn Ziel en Lichaam, als 't God wil opoffere.

Derhalven verzoek ende vermaan ik alle goede herten, datse in het minste, door goedkeuren met woorden, of affectie, of met haar, prefentie haar niet schuldig maaken; maar veel liever de Kerk uitgaan tot beuylginge, van de alkeet tegen zoo een daad, en hoe gaarne dat zy het anders zaagen; en datse niet wilde met zoo een verneminge; op zoo een wyze bevestig, tot de Tafel des Heeren toetreden, op dat (volgens de leere des Catechismus) de toorn Gods ook niet tegen haar en onstecke. Doch draagt zorge dat gy de zaake Gods zoedig tracteert; daar gy geen tumulte verwekt, zyt lyaasam, goederdiere, nochtans ernstig in de zaake Gods voort te zetten &c. en de Heere zal niet ons zyn Amen.

Dit stuk is wel wat lang, maar voor het gewicht der zaak is het toch beter dat ons kerkelyk publiek het in zijn samenhang onder de oogen krije.

Gelijk uit het stuk blijkt, had men hier te doen met een in zijn uitgaangpunt heilig en eerbiedwaardig streven, om namelijk de Teekenen des Verbonds, en daardoor het Verbond zelf, heilig te houden.

Ds. De Herder begreep volkomen juist, dat de kerk van de werelt onderscheiden is door het beid van een ander leven, en dat dit leven nooit anders dan uit de wedergeboorte op kan komen.

Slechts heging hij de fout daaruit af te leiden, dat derhalve de Dienaar des Woords keuren kon en moest, of in enig persoon dit nieuwe leven al dan niet aanwezig was. Hierin nu lagen twee fouten tegelijk.

De eerste was, dat hij als predikant keuren wilde, waar de keur alleen aan den kerkeraad toekam.

En de andere dat hij, niet tevreden met een keur op kerkelijke kenteekenen, een keur op geestelijke kenteekenen wilde oefenen, die aan God en niet aan de kerk staat.

Het kwaad dat hem ergerde was een ernstig kwaad.

Dat kwaad begreep hij zeer terecht dat moest worden aangevat, en het was ergelyk zoo als de Classis van Schieland, en heel de toenmalige kerk over dit kwaad heenwerkte.

Alleen maar hij vergiste zich te eenenmale in het middel dat hij aangreep om het kwaad te stuiten.

Dat middel was niet bij te klappen, maar was door zijn Heere en Koning besteld, en was gelegen in de tucht, en die tucht moest

geoeft niet naar kenteekenen die hij zelf verordenden wilde, maar die verordend waren in het Woord.

Leest men dan ook wat de bekende Ridderus, toentertijd predikant te Rotterdam, in den naam der Classis tegen hem schreef en sprak, dan gevoelt men bijna even atterken alkeer van Ridderus' pleisteren met looze kalk, als men zich tot den geestelijken zin van Ds. De Herder aangekrokken gevoelt.

Maar dit neemt niet weg dat Ds. De Herder den hal misloeg.

Een oordeel van geestelijke strekking geldt in de kerk bij Doop en Avondmaal, zoo voor volwassene als voor kinderen, nooit anders dan op onderstelling.

Zekerheid biedt de uitwendige kerk in haar oordeel over de personen nooit.

God alleen is en blijft de *Krener der herten*.

Excelsior.

De uitgave van *Excelsior* was en blijft een schoone, maar tevens een gewaagde onderneming.

Ze was de poging, om den gezichtskring van onze jonge mannen van Christelijken huize, van onze belijvende burgerij, van heel onze Gereformeerde kring te verruimen; belangstelling te wekken in wat vergeten schenen; en tevens om dat te doen op de wijze, die in andere landen steeds meer in zwang kwam, niet enkel door het woord, maar ook door het beeld.

Excelsior geeft stukken en platen.

Dat deze uitgave dusver slaagde en ingang vond, achten we een verblijdend teken.

Het toont dat onder ons de gezichteinder zich allengs verbreedt.

Hierdoor gaat het oog open voor veel, waar we vroeger niet op letten. Men gaat belang stellen in wat dusver, wijl onbekend, onbekend was. Dit verrijkt kennis en verbeelding. Het prikkelt den lust tot nader onderzoek. En ook, het kan verdelend werken op de onderlinge gesprekken.

Vooral waar *Excelsior* er zich in toenemende mate op toeleet, om informatie te geven uit de historie, uit het leven der werelt, uit wetenschap en kunst, allerlei mede te deelen, dat ons volk meer thuis maakt in de dingen om ons heen, kan het in breeden kring ten goede werken.

Een illustratie is het niet, nog maar een geïllustreerd Tijdschrift.

Wat de Roomschen in hun *Katholieke Illustratie* bereiken is voor ons nog onbereikbaar.

Toch houde *Excelsior* moedig vol.

Niemand weet, wat er nog uit groeien kan.

KUYER.

Voor Koolwyls Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van den heer Th. van E. te A. f. 5.—; van den heer A. J. Stal te 't-Gravenhage, gevonden in de collectie kerk B. voor Koolwyl f. 1.—.

Uit de Pers.

Zijn aanloop nemende uit de partijdiggeperde berichten, die zoo nu en dan in de *N. Rott. Cour.*, en het *Nieuw van den Dag* ten laste van de Gereformeerde kerken voorkomen, schrijft Ds. Gipsen in de *Bazuin* een woord, dat behartigend verdient.

Men zegt wel eens van menschen, die niet willen oppassen: hij of zij kon het toch zoo goed hebben op de werelt, zoo zij slechts wilden. Dat gezegde komt mij dikwerf voor de ooren, als ik naaden over den toestand der Gereformeerden. Ze konden het nog zoo goed hebben in Nederland, indien zij slechts wilden.

Maar helaas! Zij willen niet! De belijdenisband is voor den een te englijvend en voor den ander niet voldoende. Deze laatste zoeken de eenheid niet zoner in de belijdenis zelf, maar in hunne uitlatinge van de belijdenis. Wie een ander van legging heeft dan de lomme, wordt gevaarlyk geacht niet alleen, maar zulke verschillen geven dikwijls aanleiding tot scheuring.

Voor eenige jaren ontstond er een scheuring onder de oud-Gereformeerde te Amsterdam naar aanleiding van de vraag: of de gelovigen den Heere Jesus hun 'halbroeders' mochten noemen of niet. En met welke motieven de hedendaagse 'Christelijke Gereformeerden' hun handelwijze verdedigen, is overvloedig bekend.

Het groote publiek, dat alleen kennis neemt van de verschillen en niet bekend is met de oorzaken, heeft dan ook hoe langer hoe minder van welke kracht de eenheid onder de Gereformeerden is, en geniet van zekere sensatie-berichten die, nu en dan in de dagbladen, inzonderheid in het *Nieuw van den Dag*, voorkomen.

Dit blad heeft blijkbaar een buitengewoon correspondent voor deze aangelegenheid, die de kunst verstaat om sterk gekleurde berichten in de werelt te senden. Met grante worden die berichten dan door andere bladen overgenomen, en de gevolgtrekkende wordt, door vroom en onvroom, gemaakt, dat het met de kerkelijke eenheid der Gereformeerden wel spoedig zal afgevoegen zijn.

Van welk waarheidgehalte die sensatie-berichten zijn, kunt wij lichtelijk vermoeden. Zoo werd o. a. dazet dagen een bericht in de werelt gezonden, dat de rectorbank te Dordrecht zou hebben uitgeproken, dat er te Oud-Beijerland geen wettig erkende Gereformeerde kerk A bestaet. De leden van die rechtbank zullen zeker vreemd hebben opgezien, toen zij dit bericht lasen, daar er nog niet eens gepeils is, veel minder een aanspraak gevallen.

En zoo gaat het veelal met deze dingen. Er wordt gewild gespeculeerd op de onkunde der menschen, en menige vrome, die wordt ingepikt door woorden, die men schijn hebben van groot godzaligheid, maar waaronder geestelijke hoogheid des herten, hoofdelijkheid, een lastig karakter, en zucht tot heerschen zich verbergren.

Door dit een en ander viert de vader der leugenen zijn trunnen onder het volk des Heeren, zich veranderinge in een engel des lichts.

Veel zoo echter gewonnen zijn, zoo omse kerkeraden zelve dieper overtuiging bleken te hebben van het goed recht der kerken en van het gezag, dat de Heere hun als apostelen in zijne gemeente gegeven heeft.

Wij moeten gelooven aan ons recht, ook in burgerlijken zin, zonder ons te laten hoodaken alijd en in alle gevallen van dat recht gebruik te maken. Maar wij moeten er van gelooven, en — als het vrees instaat en niet anders kan, niet aarzelen om voor het goed recht der Gereformeerde kerken in Nederland op te komen, en het te handhaven.

Bovenal zou het gemaakt zijn, zoo wij besluiten

konden, ons eenigzins te beperken in de pers. Niet dat we het 'vrije woord' zouden willen kort-wijken. Maar het gebruik van het 'vrije woord' zou toch wel meer menschelinge en schachter kunnen geschieden dan somtijds het geval is.

Wellicht herinnert ge u nog, hoe terstond na de Synode van '93, in onderscheidene bevriende bladen, een scherpe critiek op die Synode geleverd werd. Het kwaad daardoor tweegebracht is moeilijk te berekenen. Want er is wantrouwen gezaaid, en wantrouwen is een giftige plant.

En nu is het wel zoo, dat voor wantrouwen geen grond bestaat, maar waar het, hoe dan ook, eenmaal wortel geschoten heeft, is het niet zoo gemakkelijk uit te roeien.

Ook kan men de bestaande vormen niet zoo gemakkelijk wijzigen naar de zuiverheid der idee, Stedus in buitengewone tijden, als er een buitengewoon krachtige werking is van den H. Geest, is zoo iets mogelijk. Zoo was het in den tijd der Apostelen, toen de Heere krachtig medewerkte door teekenen en wonderen, die op het woord der Apostelen volgden. Zoo ging het ook in de dagen der groote reformatie. Maar in onze dagen is daar geen sprake van. De ideeën komen in barenood, maar de kracht tot baren ontbrekt veelal. En vandaar het droevig verschijnsel, dat wat als eenheid en om de eenheid te bevorderen bedoeld is, zoo dikwijls tot verdeeldheid en tweedracht aanleiding geeft.

Eenmalig dringt men dan naar het ideaal en wil men, uit beginselen zulkenzind, het feitelijk bestaande vervormen of hervormen naar de idee, en anderdeels houdt men het bestaande met alle macht vast.

Dat wordt een worsteling.

En zulk een worsteling zou geen kwaad doen maar goed, zoo alle menschen wijs waren en begrepen, dat de kerk des Heeren aan zulke worstelingen, op deze onvolmaakte wereld, niet ontkomen kan, en dat zij, binnen den kring der gemeenschappelijke belijdenis, niet vernietigd maar ontwikkeld zijn voor het kerkelijk leven.

Doch dit wordt in onze dagen niet diep gevoeld. Het is, of uitredten uit het kerkverband en verberking der eenheid van het lichaam van Christus geen zonde is voor God, maar veelmeer als een Christelike deugd, of als een bewijs van groote vroomheid en godzaligheid gewaardeerd moet worden.

Wie daar niet met rekt, wie zijn idealisme in teiten roekt te belichamen, wie meent dat, als het maar goed en overtuigend gezegd wordt, alles wel terecht zal komen, ondervindt telkens de pijnlijkste teleurstellingen.

Deze teekening, hoe onvolledig ook, is toch in hoofdzaak juist.

Men zou het ook aldus kunnen zeggen, dat de eene strooming zich in de orthodoxie van het midden der vorige eeuw opsluit, terwijl de andere uit het verzwakte en verwarde leven der toenmalige orthodoxie en leerstellig en kerkelijk teruggaat op de 16e eeuw, toen het geestelijk leven in de Gereformeerde kerken aan den gloed der brandstapels zijn beëindiging ontleende.

KUYER.

Officiële Berichten.

Met verbodt van het Kerkblad van 6 Dec. 1895.

Classisvergadering Apeldoorn, gehouden op 15 November 1895, te Voorthuizen.

Het moderamen is samengesteld als volgt: Ds. J. E. Vonckenberg, voorzitter; Ds. J. C. van Schelven, assessor en Ds. D. Koffijberg, scriba.

Aan de orde komt punt 8 van het agendum: wanneer deputaten der Classis, b.v. voor de kerkvisitatie in een kerkeraadsvergadering tegenwoordig zijn? enz.

Ds. Van Schelven deelt hierover uitvoerige citaten mede uit *Voetius'* kerkrecht, handelende over de bevoegdheid van Deputaten; en geeft nog nadere verklaring van deze citaten; nadat ook door andere broeders hun oordeel gegeven is, besluit de Classis, om geen inbreuk te maken op het praesidium van den voorzitter van den kerkeraad en blijft deze praeses, ook wanneer deputaten in de vergadering zijn; terwijl voortaan niet anders dan het 'visum' in de verschillende boeken des kerkeraads door deputaten voor kerkvisitatie zal gemeld worden.

Vergadering der Classis Beilen, gehouden te Dwingelo 26 November 1895.

Deze vergadering wordt met gebod geopend door Ds. Benink, die daarop Ps. 46 leest.

Het bezwaar der Classis tegen art. 234 der Generale Synode van 1893, omdat zij meent, dat door de in dit art. aangenomen resolutie iets in Gods Woord geleegd wordt, wat er niet in staat, is door de Prov. Synode verwezen naar een Pastoraal Conferentie, die in Aug. gehouden is. Op deze conferentie zijn de bezwaren der Classis gezamenlijk weggeworpen. De tijd laat niet toe hierop voortdual verder in te gaan, daarom wordt de verdere behandeling van dit punt uitgesteld tot de volgende vergadering.

Vergadering der Classis Alkmaar, gehouden te Helder, 28 Nov. 1895.

Ds. Wegheleer, naar toerbeurt praeses, opent de vergadering.

Uit een ingekomen acte blijkt, dat de kerkeraad van Broek op Langendijk A en B, in een vergadering van den vorigen avond, na de leden gehoord te hebben, besloten hadden tot ineenstemming hunner kerken.

De vergadering ontvangt deze kennisgeving met blijdschap en is, na grondige bespreking, eenparig van oordeel, dat sanctioneerend niet uitgesteld moet worden. Daarna wordt tot bekrachtiging der acte besloten.

Algem. Kas voor Emer.-Pred., Pred. Wed. en Weezen.

Gemaachtigd door de Generale Synode te Dordrecht 1893 konnen Deputaten der Algemeene Kas tot de Gereformeerde Kerken in Nederland, met het dringend verzoek een *derde* collectie ten behoeve der Kas nog in dit jaar te willen houden, en deze collectie vóór 31 Dec. 1895 te willen opzenden aan den Deputaat hunner provincie.

Op 1 Oct. l. l. moest de Penn. der Kas f. 3000 meer uitkeeren, dan hij ontving. Daarmede meenen Deputaten in de aanvraag om een *derde* collectie volkomen gerechtvaardigd.

Mogen dimalt alle kerken deze derde collectie houden; 't zou Deputaten, en niet 't minst den Penningmeester hartelijk verlijden!

Namens Deputaten voren,
A. V. D. SLAUS, Praesid.
H. BRINK, Scriba.
G. BRUGMA, Penn.

Dec. 1895.

Buitenland.

Duitschland. Reactie tegen het Ritschlianisme in de Broedergemeente.

Reeds derden wij in dit blad het een en ander mede omtrent het indringen van de moderne theologie in de Broedergemeente of

Herrnhutters in Duitschland. Maar de reactie hietegen is gelukkig in vollen gang. Reeds deed Otto Beck als gemeentelid een geloofgetuigenis hooren tegen het Ritschlianisme, waarin hij uitsprak, wat in veler hart omging. Maar het blijft niet bij protesten van gemeentelieden, daar nu ook de predikant Plitt van Niesly in het Melnummer van de *Brüderbote* zijne stem heeft verheven tegen de moderne theologie, door het bespreken van den open brief der Duitseche Unieitsdirectie, zijne diepe smart er over te kunnen gevende, dat de toestand is gelijk hij is. Dringend vermaant Plitt tot oprechte belijdenis voor God en de menschen. »Alleen wanneer wij den vollen omvang van het kwaad openlijk belijden voor God en de menschen, hebben wij er hoop op, dat de Heere het den oprechte zal laten gelukken. Er zijn onder onze jonge theologen niet alleen zelden, die voor het openlijk zulke wegen gaan, welke in lijflichten strijd zijn met het erkennen van de Heilige Schrift als bron van ons zaligmakend geeloo; maar zij vormen de meerderheid, namelijk onder hen, die in de laatste tien jaren in ons Seminarium gevormd werden. Het kan toch niet anders zijn, wanneer men bedenkt, dat dit Seminarium de enige plaats is, waar onze jongelieden hunne opleiding kunnen ontvangen voor het predikambt, zoodat de leerlingen geen gelegenheid hebben iets anders te hooren, als het woord van de door hen vereerde leeraars. Daarbij komt, dat het leidende bestuur tot hertoe geen aanleiding gevonden heeft om in te grijpen, ten deele omdat men in hetgeen men vond nog geen direct ongelooft zag, en integendeel overal de gezegde naderking van het persoonlijk geelooft des herten van de leeraars erkennen moest. Aan de andere zijde moest het bestuur vreezen, dat wanneer er ingrijpen plaats had van de zijde des bestuurs, dat ingrijpen licht het gevolg hebben kon, dat de studeerende jongelingschap, daar het medegevoerd werd door den stroom die de studeerende wereld beheerscht, geheel afkeerig worden zou, om in de armen van het naakte rationalisme gevoerd te worden. Zoo is het dan de meerderheid, die zich niet met 57 van het Synodaal besluit kan vereenigen, waardoor wij in den heilloozen en smartelijken toestand gebracht zijn, onderscheid te moeten maken tusschen een openbare en met recht bestaande belijdenis der Broedergemeente en het geelooft des herten of de verstandmeening van enkelen. Dit was voor 100 jaren bijna overal in de kerken aldus, maar in een groote kerk kan dit langer verdragen worden dan in een kleine, vrije, geheel op den geloofs-overtuiging harer leden gegronde gemeente gelijk de onze. Dat dit zoo is, heeft nog onlangs bewezen de bespreking over de tegenwoordige leermethode in ons Seminarium, die den 18den April in Gortitz plaats had. Niemand werd daar bereid gevonden een verslag van het behandelde op te stellen, daar daardoor slechts aan den dag was gekomen, hoever men in het stuk der religie van elkander verschilde. Onder deze omstandigheden moet men zeggen, dat, naar menschelijk inzicht, de zaak zeer slecht, ja zelfs wanhopig slecht staat, en men hen, die op hunzelf gekozen standpunt willen blijven staan, moest noodzaaken, een gemeente te verlaten, die nog ten huidige dage staat op den bodem van het bijbelsch geelooft, en dat, wanneer dit niet geschiedt, het met de Broedergemeente welda gedaan zal zijn. Wij weten niet, wat Gods wil is, de strijd is groot en awaar, dieper gaande als alle voorgaande. Men staet den levenswortel der gemeente aan, de Schrift als openbaring Gods.

Op deze wijze laat zich de predikant Plitt hooren en het doet ons goed zijn ernstig protest te vernemen. Wij meenen, dat de zaak van de Broedergemeente nog niet hopeloos staat, wanneer er nog mannen verwerkt worden, die een open oog hebben voor de verwoesting der moderne theologie en tot boete en bekeering vernemen.

De Gereformeerde bond heeft zijn 6de algemeene vergadering van 27—29 Augustus te Siegen gehouden. In de openingsrede gaf de hieldpredikant Dr. Brandes uit Bückebury te kennen, dat het niet het doel van een bond was, om twist en strijd te verwekken, maar om vrede te stichten. Men hield de vergadering van dien bond in deze oud-Gereformeerde stad, niet om vreedzame ordeningen te verstoren, maar om het rijk van Hem te bevorderen, die als den Vorst des Vreides in de werelt gekomen is. Inzonderheid, zoo verklaarde de spreker, is het niet het doel van den bond om de Unie tusschen de beide Evangelische kerken, die uit de Reformatie voortkwamen, waar zij bestaat, te niet te doen. Dit zou niet in overeenstemming zijn met den geest der Gereformeerde kerk, die van huis uit een Uniekerk geweest is, er steeds op bedacht zijnde een vreedzame, broederlijke verhouding tusschen de beide Evangelische kerken aan te kweeken. Dat echter de Gereformeerde kerk binnen en buiten de Unie haar goed en gewaarborgd recht behoudt, en hare bijzondere gaven tot gemeenschappelijk nut, d. i. tot bloei en bevordering van de gehele Christelijke kerk, aanwenden wil, zoo is het het doel van den bond om deze rechten te handhaven.

Consistorial Rath Dr. Gubel sprak in zijn antwoord zijn blijdschap er over uit, dat hij in naam van het kerkbestuur den bond op Westfaalschen bodem begroeten kon. Gaarne nam hij er nota van, dat de bond, welke trouw aan de Gereformeerde belijdenis vasthoudt, geen vijand van de Unie is; vijanden van de Unie zijn veelere diegenen, die er op uit zijn, de belijdenis op te lossen.

Wanneer wij deze woorden vergelijken met hetgeen een vijftiental jaren geleden in Gereformeerde kringen in Elberfeld leefde, dan kan men helaas opmerken, dat de positie, welke men tegenover de Unie inneemt, van lieverlede verzwakt werd. Het is niet te ontkennen, dat de Pruisische Unie de verschillen tusschen Gereformeerden en Lutherischen feitelijk voor onwezenlijk heeft verklaard, en daarom moesten de Gereformeerden in Duitschland zich als één man tegen de Unie verzetten. Dr. Brandes wil echter, waar de Unie reeds tot stand kwam, die stil laten voortbestaan; alleen tracht men er voor te zorgen, dat niet nieuwe gemeenten in de Unie worden opgenomen, waardoor het zoo goed als zeker wordt, dat zij haar Gereformeerde karakter van lieverlede verliezen.

— Uit Haden.

Geen land waar het Ritschlianisme en het oude liberalisme meer wortel geschoten heeft in de Evangelische kerk als het grootthogdom Baden.

Den 25ten September hield een liberale kerkelijke vereeniging hare jaarvergadering, op welke een predikant verklaarde, dat het de taak der vereeniging was om te zorgen, dat Evangelische vroomheid en protestantische waarheidszin niet binnen de perken der kerkelijke belijdenis verloren gaan, en dat de Christelike vroom-